

b) po podobi, piramidnato, vejasto, enojno, valekasto, gosto, redko.

c) in ima obstojne dele :

recelj, ktereга mera velja, kakor pri listni petlji, pentliga, ktera je gosta ali raztresena ali vejasta, jagodni receljček, kateri je bradovičast ali buukast in jagode, ktere so okrogle, podolgate in čudno dolge, potem drobne, srednje debele, in zelo debele, žilčaste, pikaste, malo in veliko brazdnate, naduhane, tanko ali debelo kožne, mesnate ali sočnate.

Ker trs niti prave skorje niti beline nima, zato enakomerno živni sok po vseh delih na vzgoraj tiši, ne kakor pri drevju med skorjo in lesom, zato je le pri trsu mogoče cepiti ali požlahniti, brez da bi se dvojna skorja strinjala.

Snovo ali namen posameznih delov trsovih poznati, ni kaka igračarija, ampak imenitno zavolj umnega obdelovanja; vendar tu ni prostora bolj na drobno vse popisovati, kake umetne reči se s trsom delajo, kaj z grozdjem in vinom, ampak tu pridemo na sestavo posamnih trt, in slovenski vinorejci so prošeni, kake pomote razjasniti, in tudi imena trt naznaniti, ktere se lahko po sestavi spoznajo -- „in vredijo.“

(Dalje prihodnjic.)

Kteri je izvrsten vinograd?

Tu ne jemljem v ozir lege vinograda: ali je na južni, vzhodni ali zahodni strani; niti višine, nižine ali ravnine, kakor sem jih vidil pri jezeru Neusidelskem na Ogrskem in drugdej na Rakoškem; niti zemlje: prodnate, peščene, ilovnate, kremenene, lapornate, apnene itd. temuč le plemena trt zasajena in oskrbovanje vinograda, da vedno močen ostane in veliko grozdja dade.

1. Kar zadene izvrstnost vinograda, je, da je z najboljšimi plameni trtnimi zasajen, kakor sem jih že enkrat v „Slov. gospodarju“ navodil, in tu jih le ob kratkem ponovim, in so tale: Mali rivček, italjanski rivček, šipon, traminee, žlahna mušica rdeča, modra, siva, bela, habšovina, krljiko-vec, klešec, žlahna mušica zelena, žlahnina rdeča, bela itd. Vinograd s temi trtami zasajen vedno pridelke donaša navadama dobre in zadostne, da stroške in obresti poplačuje, v dobri pa izvrstne v čudoviti obilnosti.

2. Da so trte v rajdah pol drug, rajde pa dva čevlja narazen in ne niže od pol čevlja niti više od čevlja; grozdje na viši trti tako popolnoma ne dozori in se ne speče, ker solnčni žarki se ne odbijajo zadostno od segrete zemlje na visoko viseče grozdje, da bi ga vspešno prepekli in sprazhili. Odtod pride, da vino od brajd ni tako dobro kot pri zemlji od dozorelega grozdja. Kjer je pa trta previsoka, pride grozdje na zemljo, se je dotikuje in odpade, o mokrem vremenu pa zegnji. Na tak način imaš 15 do 16000 trt na enem oralu: več trt, več grozdja. Ne misli, da v takošni goščavi, kakor iz tega morda prenašlo, grozdje ne bo dozorelo. Ako trta od spodaj gori le do sredine dozori, je tudi grozdju pecel rjav, kar zreloto pomenja. K boljši kapljici še pa s tem pripomoreš, da trgatav za nekoliko časa odlagaš: vsak dan ti bo očitno zboljševal pridelek. Ni pa tolika goščava kakor se ti dozdeva, ker nekte trte so majhne pritlikove podobe, koje toraj velike sence ne narejajo drugim trtam, tudi nekte prej dozoriyo in jim listje odpade, in tako spet drugim trtam niso na poti, da jih solnee nebi obsijavalo. Konečno še te naj to vmiri in vtolaži, ki se tresesh pred toliko goščavo! Vinograd ne boš nikoli ves v takošni stan spravil, da bi zares povsajena trta od druge tako narazen bila, kakor sem omenil, ker jih vsako leto nekaj vun pride, nekaj pa tudi v obilnosti se jih pokonča, koje se ne dajo brz nadomestiti niti s sajenjem niti z grobanjem.

(Konec prihodnjic.)

Domače stvari.

Dober pomoček zoper zelske bolhe. Vlij dve, tri žlice kamnega olja (petroleja) v škropivnico, napolni jo z vodo, dobro pomešaj in poškropi bolhovo zelje ali druge sadike in po bolhah bode. Tako mi nasvetuje skušen vrtnar.

Kako se dobi dobro olje tudi iz pokvarjenega semenja. Če iz pokvarjenega semenja hočeš dobro olje dobiti, ga moraš prej s čisto vodo pomočiti in spet dobro posušiti. Voda izvleče vse zločeste delke, kateri pri sušenju odletijo in po tem se tako semenje lahko rabi, kakor vsako drugo naj boljše.

„Frauend. Bl.“

Kako se naj lože pokončajo ogrici. Neki francoski gospodar piše v „Journ. d'agric.“, da se po njegovih skušnjah ogrici naj lože celo pokončajo, ako se po travniku, po katerem se prej s plugom mali razori napravijo, pusti apnenava voda teči; ogrici dojde hitro iz zemlje, da bi ušli apneni vodi, in tako jih vsikdar zadosti pocrka.

Dopisi.

Iz Savinske doline. ?? Naši kmetje se čudijo, kako je to mogoče, da v okrajnem zastopu nimajo več veljavnosti, kakor samo četrtinko vsih glasov, vendar pa znamenito večino, še več ko tri četrtinke okrajnih bremen le sami trpeti morajo. — V letu 1848 so padle stare privilegije, pravijo naši kmetje, mi smo se svoje podložnosti pod nekdanje grajšine za drage denarje rešili, in stopili smo s vsimi drugimi stanovi pod jednomerno postavo. Od visokega cesarskega prestola so se imenitne besede zaslišale, da v prihodnosti pri vsih zadevah javnega življenja bode le veljalo geslo: Enaka bremena, enake pravice za vse državljanje. Ako pa mi razne razmere našega okraja si na blizo ogledamo, se nam pa vendar zdi, kakor da še zmirom tisti čas ni nastopil, v kojem bi se ta obljuba našega presvitlega cesarja vresničiti mogla, — posebno nam je pa up celo opadel, ko smo se v naših mislih o novi vpeljavi okrajnega zastopa popolnoma uštel. Celjsko mesto, koje je dozdej še zmirom nekte svoje starih predpravice obdržalo, in ne nosi enake težave z nami, koje nas kmete časi prav težko zadevajo, je odločno večino vsih glasov v našem okrajnem zastopu pridobilo, tedaj je tudi poglavarstvo našega okraja, ako bodo volitve obveljale, zastopnikom Celjskega mesta za prihodne tri leta izročeno. Takovo modrovanje naših kmetov in kmečkih prijateljev, kojim sreča in blagor naše slovenske domovine črez vse velja, je čisto resnično in pravično, al vendar si ne smemo zatajiti, akoravno tudi dotična postava kmečkemu postavu ni posebno prijazna, da so si naši kmečki lastniki tudi sami nekaj krivi, da pri teh volitvah sploh niso toliko upljiva dosegli, da bi saj polovica vsih glasov bila na njihovi strani ostala, ko se je od več okrajev že slišalo, da se volitve v okrajne zastope vršijo, so še stanovniki našega okraja celo malo marali za to novo naredbo našega ustavnega življenja. Ako premislimo, da več stran našega naroda korist in važnost samoupravnih naredeb še ne zapopade, ko je bilo ljudstvo od nekdej le vajeno, da se je v vsih zadevah javnega življenja le po povelju gosposke ravnati moralo, tako se ni ravno čuditi, da so v začetku se naši kmetje in tržani nekoliko nečimerno obnašali zastran teh novih volitev, celo pa, da skoro nobeden se ni trudil dotično postavo si priskrbeti, in jo dobro pretehtati. Tako so se, kakor skoro pri vsih okrajnih volitvah naše slovenske domovine različne neprimernosti zgodile, in tudi mi v našem zastopu nismo dosegli, kar bi imeli po pravici v njem iskati, to je nepopačeni in neprisiljeni izraz želj in potreb vsih k javnemu življenju opravičenih faktorjev našega okraja. Kar se volitve prve skupine, to je velikega posestva tiče more se reči, da ni nikak primerna našim okoljšinam in pravičnim željam. Postava veli: V skupini velikih posestnikov ima vsaki avstrijski državljan voliti, koji od svojega v okraju ležečega nepremakljivega lastništva na leto naj menj 60 fl. zemljišnega in hišnega davka brez vojskinega doklada plačuje. —

Prvi pogled na imenik volilcev, kojega je c. k. okrajni urad Celjski sestavil, nam pokaže, da se postava, koja je sicer v tej točki nekoliko nejasna, ni tako razložila, kakor bi bilo pravičnim tirjatvam in razmeram našega okraja primerno; pa da se je moglo takrat v pisarnah že zlo mračiti, ko so tiste kmečke posestnike, koji tudi v to skupino po postavi spadajo, v imenik spisovali, drugač bi ne bilo mogoče, da bi med tolikimi kmečkimi lastniki, koji čez 60 fl. naravnega davka brez dokladov plačujejo, ne bilo se jih več našlo, kakor samih osem. — Veliko jih še poznamo, koji plačujejo toliko davkov kolikor postava zahteva k tej volitvi, uradnja jih je sprevidela, sami se pa pri c. k. okrajnem uradu niso oglasili za volilni certifikat, ko postave niso poznali, in važnost volitve tudi ne zapopadli, ker se je kmetov te volitve premalo vdeleževalo, toliko bolj so si prizadevali mestjani, vso vodo na svoj mlin napeljati. Nič menj ko 28 hišnih posestnikov iz mesta je bilo k volitvi poklicanih, da je pa to bilo mogoče, si ne moremo drugač razsoditi, kakor da je postava v tej točki res malo nejasna in nedoločna. Po po-

stavi imajo samo veliki zemljišni posestniki (Grossgrundbesitzer) v tej skupini pravico volitve. Od velikih hišnih posestnikov v postavi ni nobene besedice, in da ravno tudi oni nekaj zemljišnega davka plačujejo, zato ko vsaka hiša na zemlji stoji, pa tudi za dvorišče in kak vrtič nekaj prostora potrebuje, že iz tega vzroka ne spadajo v vrsto velikih posestnikov, ko poglaviti davek mestjanskih hišnih posestev ni zemljišni, ampak hišni in tudi ta ne razredni (Hausklassensteuer), ampak le stanovinski (Hauszinssteuer). Da pa hišni stanovinski davek, koji se od hišne najemnine plačuje, za merilo volilne pravice prve skupine služiti sme, ne najdemo v postavi nobene besedice. Ako v postavi kakova točka ni toliko jasna, da bi se po samih besedah lahko zapopadlo, kako se je treba ravnati, je spodobno po drugih merilih se ozirati, koji nam na pravo pot pripomorejo. To merilo je pa zopet le naše gore navedeno geslo: kolikor bremen toliko tudi pravice. Naši veliki zemljišni lastniki, also kmečki, al nekajni gosposki, imajo razun svojih naravnih davkov, tudi dosti okrajne in občinske (soseskine) tlake obavljeni, in to ravno po merilu zemljišnega in hišnega razrednega davka. V sv. Jurskem kraju pride na vsaki forint naravnega davka po 2 sežnja okrajne ceste nasipati. V Savinskej dolini pride razun okrajnih in občinskih cest še veliko težavne tlake pri Savini, koja se mora vsako leto toliko okovariti, da na polje ne pridere, in mostove, po kojih se skoro vse trštvo te doline giblje na suhem ne ostavi. Poleg vsega tega razdeljujejo se vsa druga plačila na primer za cerkvene in šolske stavbe, službena plačila v gotovem al v gospodarskih pridelkih za duhovnike in učitelje le po kmetijskem zemljiščinem posestvu. Zdjaj pa poprašajmo tiste gospode hišne posestnike, koji se s svojim hišnim stanovinskim davkom med velike zemljišne posestnike štejejo, kaj pa oni imajo postranskih dokladov od svojega davka, in zvedeli bodemo, da se ravno tako radi okrajnih bremen ogibljejo, kakor si svoje že davno zastarane cestovinske privilegije zvosto držijo. — Po takem so v tej skupini mestjani dosegli zmagajočo večino in izbrali so si samo svoje. — V drugej skupini se je ravno tako godilo. — Celjsko mesto se je po svojem županu volitve vdeležilo, zato ko mesto ima tudi hranilnico, koja so ti modri gospodje za trgovino spoznali, al vendar na to čisto pozabili, da ne plačujejo zahtevanega pridobitnega al dohodnega davka (Erwerb- oder Einkommensteuer) od hranilnice, postava pa vendar veli, da vsaki trgovec, obrtnik al rudniški posestnik, koji plačuje naj menj 60 fl. pridobitnega al dohodkinoga davka ima pravico voljenja. Ti gospodje so očitno pokazali, da za postavu malokaj marajo, al si jo pa tako razložijo, kakor jim bolj sodi. — Tako je tudi en gospod se volitve vdeležil, koji sicer 75 fl. pridobitnine plačuje, pa se vendar še dozda ni izpričal, al trgovec, al obrtnik, al rudniški lastnik. Postava zahteva tudi, da nobeden ne sme se volitvene pravice poslužiti, koji ni avstrijski državljan, vendar sta pa pri prvih dveh skupinah tudi dva gospoda, koja taktat še nista imela te volitvene lastnosti, se volitve vdeležila, in tudi v zastop izvoljena bila. — Celjsko mesto je tedaj tudi v drugej skupini zmagalo in se tako oskrbelo, da za vsako ulico svojega zastopnika ima; obrtništvo in trgovina vseh trgov Žavca, Vojnika, sv. Jurja, šest rudokopov in Libojska steklotvornica, koji vendar toliko poštenega dnarca v naš okraj iz ptujih dežel spravljajo, niso nobene milosti našli pred našimi mestjanskimi volilci.

V tretji skupini ima Celjsko mesto zopet pravico 5 zastopnikov voliti, tako je tedaj pet osminek celega zastopa na svojo stran pridobilo, kar pa zadostuje, da bo vsako prašanje le po volji čistih mestjanov se rešilo. Žavski trg je na take neprimernosti se pri visokem c. k. namestništvu v Gradu pritožil, in se raj svoje pravice, tudi enega zastopnika voliti smeti, odpovedal, kakor da bi bil veljavnost tega zastopa, koji vgodnje bolj Celjskemu mestu, kakor pa okraju, pripoznal. 26. marca je bila prva skupščina našega zastopa. Potrdile so se vse volitve po večini glasov za to ker na pritožbe kmečkih zastopnikov je večina našega zastopa bila sodnica v lastnej reči.

V odbor so se volili iz prvč skupine gospodje Ressingen in Frohlik, iz druge Lasnik in Frey, iz tretje dr. Higersperger, iz 4te, to je za kmečke občine J. Žuža. Za prvomestnika je izvoljen enoglasno gospod Moric Sajovic, c. k. notar v Celju. — Tedaj ima kmečko posestvo vsih 20 občin našega okraja s več ko 30000 duš, koji skoraj 4krat več naravnega davka plačuje, 10krat več vojakov daje ino naj menj 50krat več okrajnih cest posiplje, kakor vse druge skupine našega okraja med šestimi samo enega zastopnika v odboru.

Iz Maribora. © Rast želišč je sicer letos za 14 dni zaostala, setve so vendar zlo lepe, kar se tiče vinogradov, se zadosti jasno vidi, da se trs, kteri je lani 24. maja tako zlo pozebel, ni še mogel opomoči, zatoraj tudi ne vidiš na njem grozda in če se kteri pokaže rad odpadne; drugi trsi ženejo vendar tako izvrstno, da imamo upati obilne bratve, če ne bo spet mráz kako noč vnesel.

Novičar iz domačih in ptujih krajev.

Horvaški zbor. „Pritisnimo Slavjane na steno!“ S tem načelom se zdaj skuša v Zagrebu; pa nesrečno. Horvaški zbor noče plesati kakor žvižgata gospoda v Beču in Pešti. Na povabilo cesarjevo, da se zbor vdeležuje pri kronanju v Pešti in da pristopi sklepom ogerskega zbora, kar se tiče vskupnih zadev, bo zbor odgovoril. Trije odgovori so osnovani. Kteri obvelja, se še ne more znati; to pa se po sedajnem vedenju zborovem zna, da on ne bode odstopil ne trohice svoje dežele, svoje časti in svobode in da bo narodu skušal tisto mero samostalnosti ustanoviti in zagotoviti, ki odgovarja potrebam naroda, njegovej sreči in nadpredku. Ti visoki cilj pred očmi je protestoval zbor proti temu, da se vtiče in meša ogersko ministerstvo v zadeve mesta Reke, protestoval zoper to, da se je vsemu očitovanju municipij nasproti, izvršila rekrutba po novej samovlastno danej postavi, protestoval je že naprej zoper vsaki volivni red, ki bi se brez postavnega sodelovanja naroda napravil; sklenil je nadalje, da se pripozna narod srbski v trojedinej kraljevini z narodom horvaškim enakopraven in je sklenil konečno enoglasno, da ne bode ni govoril ni glasoval o nobenem predlogu, naj bi ga že vlada v zbor prinesla, ali poslanci sami, dokler cesar ne potrdi zakona iz tretje seje od 1861, po kterem je poslanec za to, kar je v zboru govoril, čisto neodgovoren in se ga med zborovanjem tudi v kako drugo preiskavo ne more deti, dokler ne bi zbor k temu privolil. Kakor javlja danes brzovjav, je cesar to postavu že potrdil, in prepričala se je vlada, ki je poslala g. škofa Strossmayera v Pariz, Mazuranića pa k odstopu prisilila, da zamorejo imeti misli narodove v posameznih možeh veliko podporo, da pa misli same s posameznimi ne propadejo, temveč postajajo toliko živeje in krepkeje. — Obnašanje zborovo se je v Zagrebu in po deželi sprejelo z neizmernim veseljem. Na večer 11. aprila bila je poslancem namenjena sijajna baklada in osvetljenje mesta, kar je pa ban prepovedal s streljanjem žugaje. Kaj bode še s zborom, se ne ve; to pa pripoznavajo celo nasprotniki, da se je jako vredno, junaško in postavno vedel.

— Ustanovljenje jugoslovanskega vseučilišča zopet ni dobilo milosti pri vladi. Dovolilo se je le 4. leto na pravniškej akademiji. Drugod se napravljajo učilišča na državne stroške, pri nas si jih narod še za svoj denar ne sme oskrbeti.

— Tudi nekoliko dalmatinskih Slovanov bode potovalo k etnografičnej razstavi v Moskvo.

— (Imenitne besede.) V severo-nemškem zboru je poljski poslanec Zoltkovski večini nemških poslancev, ki hoče z Poljaki na Paznanskem tako ravnati, kakor se je nekđaj Šmerlingovcem poljubilo postopati z Slavjani na Avstrijskem, med drugimi te le imenitne besede rekel: „V življenju narodov najde vsaka razžaljena pravica svojo osveto ali kazen. Kajti po veri vseh dob je pravičnost lastnost božja. Četudaj hočete sami svobodni biti, se morate prej naučiti pravični biti.“

— Koliko nas že košta ogersko ministerstvo. Kakor časniki pišejo, se je, odkar so ogersko ministerstvo osnovali, iz državne kase na Dunaju dozdaž že 14 milionov gold. za potrebe ogerskih dežel plačalo in v Pešto postala, med tem ko ogerske dežele dozdaž še niso krajarja za državne stroške priplačale. Po tem takem se tedaj gospodom Madjarom lahko dobro godi.

— V Kranjski gori je velik četrtak ponoči pogorelo 12 hiš z skednji in hlevi vred. Tudi neki deček in nekaj živine je v ognju ostalo. Revščina je jako velika. Ako morda hoče, kteri na Štajerskem živeč rojak revežem pogorelecem z kako drobtinico priskočiti, vredništvo je rado pripravljeno, darove sprejemati in na dotično mesto spravljati.

— 6. maja so odšli zadnji turški vojaki iz Belgraške trdnjave. Aali Bey je ostal tam, da vredi vse potrebne stvari.

— 3. maja je došel škof Strossmayer v Prago, že na kolodvoru ga je pozdravilo mnogo slovanskih rodoljubov.